
IN DIT NUMMER

Wat een cadeau	2
Poppies	3
Amuz-gueles	4
Barber, Agnus Dei	8
Haydn, de 7 kruiswoorden	10
Kruiswoorden	13
Willem Vermandere	14
De pen van Monique	17
Even binnengluren	19
Personalia	23
Werkten mee	24

de CHORALE

woe 27.3.2019 - 20u, deSingel, Antwerpen

zo 31.3.2019 - 16u, St-Anna-ten-Drieënkerk, Antwerpen LO A11NA3

info en tickets - dechorale.be

J. Haydn
met Willem Vermandere
meditaties

Agnus Dei
Samuel Barber

de Kruiswoorden

Die sieben letzten Worte

WAT EEN CADEAU !

De voorbereiding naar ons voorjaarsconcert loopt als een trein. De laatste repetities zijn intens en helpen ons dieper in de muziek te graven om zo het beste er uit te halen. Koorzondagen mogen dan wel een grote inspanning vragen, het resultaat is wel dat we met meer kennis naar huis gaan en nog meer dan daarvoor voelen waar de muziek om draait. Men mag niet onderschatten welke gunstige invloed hiervan uitgaat.

DeCHORALE streeft ernaar om de traditie van een groot oratoriumkoor in ere te houden. Hierbij blijft de kwaliteit een constant aandachtspunt. Hoe gelukkig mogen we niet zijn dat we hiervoor beroep mogen en kunnen doen op drie professionelen die elk op hun gebied een onmisbare schakel vormen in die kwaliteitsondersteuning. Paul, Peter en Kristien zorgen ervoor dat wij als amateurzangers steeds opnieuw degelijk begeleid worden in de voorbereiding naar een nieuwe uitvoering.

Koorscholing en -screening is bedoeld om elke koorzanger te helpen in de zoektocht naar een betere koorklank. Sommige koorleden zien dit misschien eerder als een

bedreiging, maar zo mag dit zeker niet bekeken worden. Het is een luxe die wij willen en kunnen bieden en waar velen jaloers op zijn. Een groot oratoriumkoor is het samensmelten van een grote groep enthousiaste koorzangers waarbij echter ook weer het principe geldt : de ketting is maar zo sterk als haar zwakste schakel. De ene stem is de andere niet, maar daar kan aan gewerkt worden en dat is het doel ook van de koorschool en -screening. Op die manier kan het koor een steeds hoger niveau halen waarmee we ook steeds opnieuw ons publiek kunnen verrassen. Samen met enkele andere koorleden in een kleine groep enkele technieken onder de loep nemen geeft onmiddellijk resultaat. We moeten dit dan ook koesteren en het bestuur wil hierin blijvend investeren.

Bij deCHORALE wordt de lat hoog gelegd. Dat weet eenieder die met ons meezingt of wil meezingen. De aangeboden professionele begeleiding is daarbij een cadeau van onschatbare waarde. Laten we dan ook dankbaar gebruik maken van dit cadeau en hier elke dag opnieuw van genieten !

Karel Van Cauwenberghe
Voorzitter deCHORALE

Dit artikel was bedoeld om te verschijnen in het vorige nummer van ons ledenblad. Spijtig genoeg bereikte het ons net te laat. Niettemin willen we het jullie niet onthouden.

Onze dirigent uit de wens poppies te zien (dragen) tijdens het concert "Eternal light" van Goodall op 11 11 2018 in de QEH.

In de Rode 7 op het Sint-Jansplein zet het trio Nicole, Annemie en ikzelf een brainstormfase in over een mogelijke gepaste poppie op het podium. Als Annemie het beeld schetst van hoe een poppie er moet uitzien, wordt de goesting bij mij heel groot om eraan te beginnen. Zo zou ik zonder mee op te treden toch ook een beetje vertegenwoordigd zijn. Een eerste ontwerp in papier-maché blijkt al snel te zwaar om op de fijne kleedjes of bloesjes te spelden. Papier is ook geen optie door het mogelijke hoorbaar storend geruis bij de minste beweging in de bijzondere akoestiek. Modeontwerper Natan prikkelt de fantasie en traag, ietwat moeizaam krijgt de bloem haar vorm.

Het uiteindelijk portret van de poppie is geslaagd en verblijdt het kritische oog van een paar koorleden. Stof daterend uit een ver verleden, waarschijnlijk niet na de eerste maar zeker toch na de tweede wereldoorlog, doet perfect zijn dienst: nul komma nul gewicht en een minimum aan kost! Dat het recyclage aspect bij mij een lichtje doet branden, is intussen al geweten. En, dat er erkenning is op dat vlak, daar kan ik mij alleen maar om verheugen.

Een eenvoudig reproduceerbaar patroon is geschikt voor een veelvoud aan exemplaren. In mijn atelier zet Nicole de productie op een zeer snel tempo in gang.

Ik kan haar bijna niet bijhouden met de bloemdelen bij mekaar te brengen.

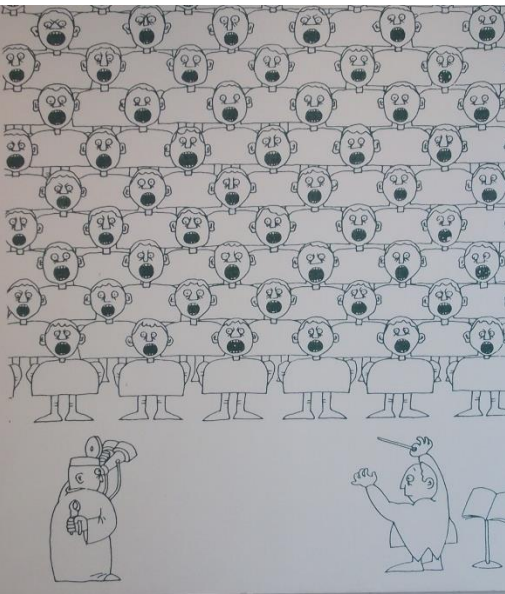
Het juiste rood vinden is ook een plezierige zoektocht.

De bevestiging van een veiligheidsspeld is misschien het moeilijkste werkje. Bij de laatste stukken begint het te vloten, ben je zo op dreef en kom je op eenvoudigere manieren om dat te doen.

Ik ben vereerd om aan de podiumoutfit mijn klein steentje te kunnen bijdragen en blij iets te doen waar ik goed in ben. Met de leiding van Nicole, die de touwtjes gestaag in handen houdt voor een evenwichtige kleurverdeling, is dit mogelijk geworden. Het gaat over verbinden en harmonie creëren en hoeveel deugd doet het als de puzzel uiteindelijk in elkaar past. We zijn geen professionele podium outfitmakers maar beleven er ontzettend veel plezier aan.

Bedankt Paul om het detail aan te halen van de bloemknoppen. Alsof ze gepersonaliseerd zijn met wie ze draagt. Ik koester de gedachte aan de herinnering vanaf de eerste reacties tot aan het opspelden bij de dames. Het plezier van dit alles is aanleiding geworden om er iets over te schrijven.
Frie PS6

AMUZ-GUEULES VOOR DE 70-JARIGE TANDHEELKUNDIGE CLUB ANTWERPEN

(09/02/2019)

Tandartsen vormen een beroepsgroep waarbij het openen van de mond grote risico's meebrengt.

Daarbij dan nog een geluid maken dat esthetischer klinkt dan Ai!, Au! en Néeééé! kan men gerust een Uitdaging noemen. Het bestuur van deCHORALE – en daarna een flinke delegatie van zangers – zegde evenwel met volle goesting toe.

Amuz is een droomlocatie, helaas te klein voor de stormlopen die onze andere concerten veroorzaken. Ook het podium was aan de nauwe kant en dan waren we nog maar met 85 (ongeveer de helft van het koor, rekende onze dirigent het publiek ruimhartig voor). Drie altaarwerken van Jan Fabre, geïnspireerd door Rubens, Jordaens en Van Dyck, geven een intense metalig groene schijn aan het decor. Bij het gezelschap van deze duizenden juweelkevers blijft men best niet te lang stilstaan. Over hun artistieke schepper horen we tegenwoordig ook rare dingen.

Sommigen hadden er op gerekend dat het speciale concertuniform dit keer een witte doktersjas zou zijn en de eerste rij gewapend met een speelgoedboor uit de kinderafdeling van de Gamma. Maar Nicole spaarde haar krachten en inspiratie voor Haydn/Barber en stuurde ons in traditionele concertkledij op de scène.

De tandartsen kregen een gevarieerd programma waarover ze terecht zeer

enthousiast waren. Waar een uur eerst 'te lang' was, waren 45 minuten achteraf resoluut 'te kort'. Het zal nooit duidelijk zijn welk publiek we nu eigenlijk voor ons hadden. Zij werden achter de coulissen afwisselend gekwalificeerd als "mensen die waarschijnlijk in hun leven nog nooit een concert bijgewoond hadden" - een soort cultuurbarbaren dus - en "er zitten voorzakers een flink aantal melomanen bij".

We begonnen met Immortal Bach van Nystedt. Een vreemde boodschap om een 70-jarige (de Vereniging dan toch) te vieren: *Komm, süßer Tod!* Boeken toe, lieve Vereniging! Nystedt creëert een bevreedende sacraliteit. Stemmen die eerst vanuit het duister achter het scherm elk in eigen tempo zongen, zich onderwijl naar het podium bewegend. Een sferische onderdompeling. *Verleih uns Frieden* (Mendelssohn) – *Fèrlaaiensfrieden*, als we op dreef zijn - werd er naadloos aan gekoppeld. Het publiek was gepakt.

Met *O Fortuna!* uit de Carmina Burana lieten we ons horen op volle kracht. *Quod per sortem sternit fortem, mecum omnes plangite! Omdat het lot de sterke doet instorten, jammert allen luid met mij!* Ziedaar waarom de tenoren maar met elf waren. Het was Vrouwe Fortuna die het ons gelapt heeft. Volgde *Wie lieblich sind die Boten*. Spontaan dachten we bij 'Boten' aan 'boten', terwijl het lied gaat over 'boden', boodschappers. Een kleine caprice van Mendelssohn voor de Nederlandstaligen. Nog erger gemaakt door de 6/8 maat, waar menig CHORALE-

zanger geheel spontaan ging bij wiegen, 'op de baren'. Blijgeestig werden we zelf van Goodall's hymne *Lead, kindly Light*. En hop, het gejaagde tempo van zijn *Revelation*. *Factum est silentium* lukte nog steeds.

Deeltje 3 na een korte toelichting van Paul. *For the beauty of the earth* van John Rutter. Meeslepend, ongecompliceerd, toegankelijk. *Shenandoah*, een Amerikaanse folksong in een bewerking van James Erb. Een uitdaging om a capella op toon te blijven, trouwens. Engelachtig mooi en in voor iedereen verstaanbaar Japans zongen sopranen en altten vervolgens een haiku van Jenkins, *The snow of yesterday*. Vrij vertaald:

Sneeuw van gisteren
Als parelwitte tanden
Dentisten vol vreugd

Want het kan niet ontkend worden: de Antwerpse Tandartsen luisterden niet alleen, ze keken ook naar ons. Die met een patiëntenstop eerder onbevangen, de anderen...

Om die engelen en die sneeuw te bevestigen koos Paul A *choral Amen* van (alweer) John Rutter. We verlieten actief het podium met *Zadok The Priest* uit de Coronation Anthems van Händel. Daar stonden we dan, zijdelings langs het publiek. Mensen keken met bewondering opzij, het is ook ongewoon om een koor naast en rond je te hebben in plaats van voor je. Vocaal omsingeld te worden.

Het eerste bisnummer kwam gezwind en geheel en al spontaan. Amper had het publiek de handen op mekaar of het kreeg al een hyperkort weggevertje. Maar wat voor één: *Puisque tout passe* van Hindemith.

De spijtige wet van de omgekeerde 'Tand des Tijds'

80% hoort een bisnummer van 22 seconden niet. 20% heeft iets gehoord maar weet niet wat.

Een waarheid als een koe, une vache in dit geval, de tijd vliegt en dit concert ook. Met Alta Trinita - van buiten of niet - schreden wij terug achter het scherm, onze echo achterlatend in het voorste deel van de kerk. Hongerig en dorstig als Jesus aan het kruis, helaas... *I say no more*.

Ter afronding een aanvulling voor onze cv's:

1. Paul is een geweldige dirigent. Tilt het koor steeds hoger. Kan kort en bondig met maar een enkele zweem van West-Vlaams aan het publiek uitleggen wat we zingen en waarom en hoe.
2. Peter is een fantastische muzikale duizendpoot. Produceert op aanvraag voorspel, tussenspel, naspel, onderspel, nevenspel, improvisatie en begeleiding alsof het allemaal niets is. Toont de nodige ernst.
3. DeCHORALE is een meerbegaafd koor. Kan een programma met volledige liederen van voor naar achter zingen. Dit na repetities waarin naar hartenlust gesaucissoneerd wordt, lukraak fragmentjes geplukt worden en in een schijnbaar willekeurige volgorde ingeoefend. Kan aan de slag met aanwijzingen van de stemcoach als daar zijn: "*Zing als een elastiek met bubbels*".

Ik was alweer blij van erbij te zijn.

Ann D'Haese (T11)

Wat zij zagen (en hoorden...)

Die 2de
van links
heeft gaatjes
en de
achterste rij
ook

Straks
wat kaartjes
uitdelen...
't is nodig

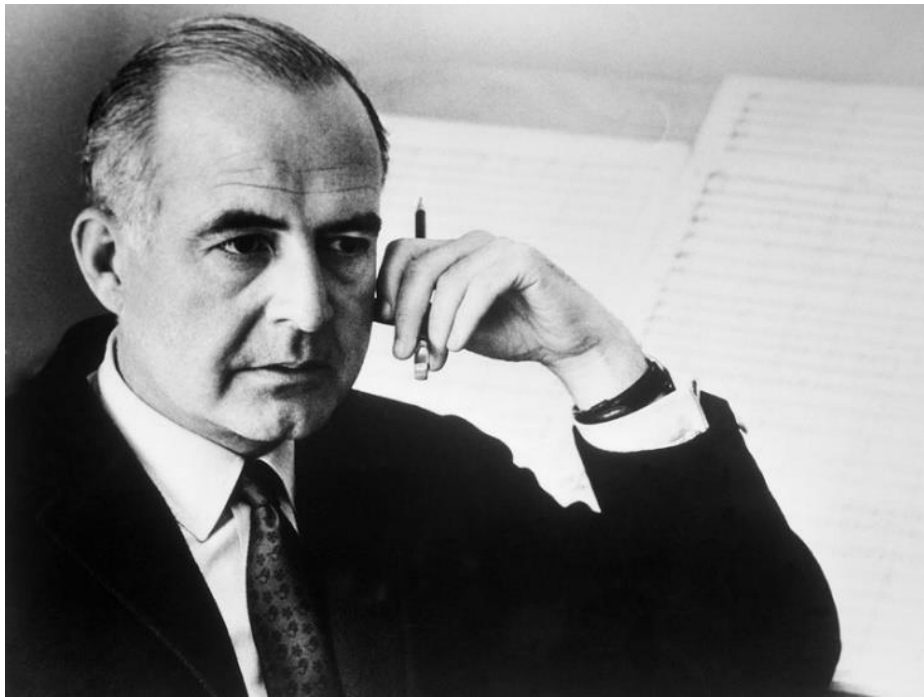
Mmm...
Een paar
die aan
een
kunstgebit
toe zijn

Wat erin hen omging...

BARBER – ADAGIO FOR STRINGS

Het Adagio for strings is verreweg het populairste stuk van Barber. Was het publiek jarenlang gewend aan het beroemde Adagio van Albinoni, de nieuwe generatie luisteraars kiest massaal voor het 'Adagio for Strings'. Het lyrische stuk met zijn slepende strijkers en mineur toonsoort werd ontleend aan het middendeel van Barbers eerste strijkkwartet. Door het ingetogen en meditatieve karakter van de melodie blijft het voor altijd zoals de componist dat wilde, verbonden met de pijn van de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog.

Samuel Barber werd geboren op 9 maart 1910 in West Chester, Pennsylvania. Hij componeerde zijn eerste stuk al op 7-jarige leeftijd. Toen hij negen was, schreef hij een briefje aan zijn moeder. "To begin with I was not meant to be an athlete. I was meant to be a composer and will be I'm sure." Of zijn moeder hier rekening mee wilde houden en hem niet meer wilde vragen om buiten voetbal te gaan spelen. Zijn moeder, zelf pianiste, heeft hier rekening mee gehouden.

Zijn eerste opera 'The rose tree' componeerde hij op zijn tiende. Aanvankelijk was Barber van plan om zang te gaan studeren. Hij had een prachtige baritonstem en hij werd als kind ook geïnspireerd door de altstem van zijn beroemde tante, de operazangeres Louise Homer.

Op 14-jarige leeftijd ging hij naar het Curtis Institute of Music, waar hij stem, piano en compositie studeerde. Later studeerde hij orkestdirectie bij Fritz Reiner.

Tijdens zijn studies ontmoette hij Gian Menotti met wie hij een erg lange persoonlijke en professionele relatie had. Menotti leverde o.a. het libretto voor Barbers opera 'Vanessa' waarvoor hij de Pulitzer won. Barber ontving gedurende zijn leven trouwens talloze onderscheidingen en prijzen.

Vanaf 1935 brak Barber wereldwijd door. Hij reisde veel in Europa samen met zijn levenspartner en collega componist Gian Carlo Menotti.

In 1936 componeerde hij zijn eerste driedelig strijkkwartet. Het 'Adagio for strings' is een bewerking van het middendeel. In januari 1938 stuurde Barber de partituur naar dirigent Arturo Toscanini. Die stuurde het stuk terug zonder commentaar. Dit irriteerde Barber enorm. Via een vriend liet Toscanini echter weten dat hij het stuk al in zijn geheugen had opgeslagen. De première vond plaats op 5 november 1938 in een radio uitzending vanuit het Rockefeller center in New York o.l.v. Toscanini.

Sindsdien is het een hit van de bovenste plank, en niet alleen in de klassieke muziek maar ook in de popmuziek. Dit stuk wordt regelmatig beschreven als het meest droevige werk ooit.

In 1967 bewerkte Barber het stuk voor achtstemmig koor op de tekst van het Agnus Dei.

Barber stierf aan kanker op 23 januari 1981.

Populariteit

- Het *Adagio for Strings* werd op verzoek van first lady Jacqueline Kennedy op 25 november 1963 gespeeld in een nationaal uitgezonden radioconcert ter nagedachtenis aan haar echtgenoot, de drie dagen eerder vermoorde president John F. Kennedy.
- Het werd gespeeld bij de begrafenis van Albert Einstein (1955) en prinses Gracia van Monaco (1982).
- Het werd gebruikt in de soundtracks van de films *The Elephant Man* (1980) van David Lynch, *El Norte* (1983) van Gregory Nava, *Platoon* (1986) van Oliver Stone, en *Lorenzo's oil* (1992) van George Miller
- Een danceversie werd gemaakt door William Orbit en later bewerkt door Ferry Corsten en DJ Tiësto, die dit nummer draaide bij de openingsceremonie van de Olympische Spelen 2004.
- Het stuk beïnvloedde onder anderen The Beatles en werd gebruikt bij live-optredens van Deep Purple en in een koorversie door P. Diddy.
- Het is te horen in de tussenfilmpjes van het computerspel *Homeworld* (Game of the Year 1999).
- Als herinnering aan de aanslagen op 11 september 2001 wordt dit stuk ieder jaar uitgevoerd

‘DIE SIEBEN WORTE’ VAN JOSEPH HAYDN

Het leven van Joseph Haydn (1732-1809) is wellicht in twee woorden samen te vatten: regelmaat en Godsbesef. Haydns besef van God, is typerend voor deze componist als wij bedenken, dat de tweede helft van de 18e eeuw gekenmerkt werd door toenemende vrijzinnigheid. Het was de periode van de Verlichting.

Haydns geloof was oprecht en eenvoudig. Hij schreef eens: “Als ik aan mijn God denk, dan huppelt mijn hart van vreugde en de tonen huppelen mee”. Naarmate hij ouder werd, groeide zijn devotie. De twee belangrijkste werken die hij schreef, de oratoria ‘*Die Schöpfung*’ en ‘*Die Jahreszeiten*’, geven daarvan het bewijs. Een jaar vóór zijn dood (1809) woonde hij voor het laatst een concert bij. Op het programma stond ‘*Die Schöpfung*’; na de laatste noot van het eerste deel werd de componist luid toegejuicht, waarop hij zijn hand opstak en zei: “*Es kommt von dort*” (‘Het komt van boven’).

Cádiz en Haydn

Tussen 1783 en 1786 ontving Haydn vanuit de Spaanse stad Cádiz het verzoek om voor een broederschap aldaar (*‘Hermandad de la Santa Cueva’*) een instrumentaal stuk bij de zeven kruiswoorden van Jezus te schrijven. Het resultaat was een compositie voor orkest, bestaande uit een inleiding, zeven langzame stukken en een slotdeel, *terremoto* (aardbeving) genaamd. De componist schrijft hierover zelf: “In de onderste kapel (*‘Capilla de la Pasión’*) waren de muren, ramen en pilaren met zwart doek afgedekt en slechts één in het midden hangende grote lamp verlichtte de duisternis. Omstreeks twaalf uur ’s middags werden alle deuren gesloten; nu begon de muziek.

Na een voorspel beklom de bisschop de kansel, sprak een van de zeven woorden uit en gaf daar een meditatie over. Zodra hij geëindigd was, daalde hij van de kansel af en viel knielend voor het altaar neer. Deze pauze werd met muziek gevuld. De bisschop besteed en verliet

voor de tweede, derde, enz. keer de kansel en iedere keer viel het orkest na de preek weer in. Met deze situatie moest mijn compositie rekening houden.” Het was een lange godsdienstoefening in Cádiz: ongeveer elf minuten per deel waren gereserveerd voor de Bijbeltekst mét meditatie, ongeveer tien minuten was beschikbaar voor elk muziekstuk. Inclusief voorspel en naspel duurde het geheel drie uur.

Oratorio de la Santa Cueva, Cadiz

Inhoud van ‘Die sieben Worte’

Er zijn vier versies van het stuk bekend. De vierde en laatste versie, voor koor en orkest, is op een curieuze wijze ontstaan. Het begon met een reis van Haydn naar Engeland om daar te dirigeren en zijn werken te promoten. Op de terugweg ontmoette hij in de Duitse stad Passau de plaatselijke componist/kapelmeester Joseph Friebert. Deze bezat een exemplaar van de oorspronkelijke versie

voor orkest (de versie uit Cádiz) en had deze voorzien van een geestelijke tekst, deels ontleend aan een gedicht van Ramler, ‘*Tod Jesu*’, deels zelf samengesteld. Over dit werkstuk, dat Haydn in 1795 te zien kreeg, was de componist matig tevreden. Samen met zijn vriend Van Swieten verbeterde hij het één en ander en zo ontstond de tekst bij ‘*Die sieben Worte*’.

Alle sonates (de muzikale verwerking van de kruiswoorden) zijn langzaam. Drie van de zeven staan in mineur, een ongewoon fenomeen bij Haydn. Een onverwacht element in het geheel is het laatste deel, de *terremoto*: een zeer snel, zeer luid stuk, dat de aardbeving en opening van de graven ná het sterven van de Heer uitbeeldt.

Elk kruiswoord wordt door het koor vierstemmig gezongen, waarna het daaropvolgende koorgedeelte de gevoelens van de gelovige enkeling én de Gemeente weergeeft. Deze commentaren zijn zeer waardevol, want geloof is niet alleen een dogmatische, maar ook een individuele of (in het geval van de Gemeente) collectieve aangelegenheid. Zo ook bij Haydn’s ‘*Sieben Worte*’.

Na het **eerste kruiswoord** zingt het koor over de Zoon van God, Die op Golgotha Zijn bloed stortte; voor de Romeinse soldaten die Hem kruisigden en ook voor ons. Hij is het Lam, Zijn dood delgt de zonden.

Op het **tweede kruiswoord** (de moordenaar aan het kruis) volgt een koorstuk over het paradijs, dat beloofd wordt aan allen die met oprecht berouw tot Hem komen. Hier wordt Jezus, Middelaar genoemd.

In het **derde kruiswoord** (Maria en Johannes bij het kruis) schrijft het koor

Maria het moederschap over alle bekeerlingen en de toevlucht voor alle zondaars toe. Dit is niet Bijbels. Alleen Jezus biedt toegang tot God en de Vader.

Het **vierde kruiswoord** is schokkend: "Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?" De muziek van Haydn en de bijbehorende tekst zijn eveneens schokkend: "Onzes weegs leed Hij spot, verlatenheid, angst en pijn". Wij kunnen Hem niet genoeg danken om Zijn liefde, die ons verlost heeft. Wie zou Hem niet liefhebben, wie zou Hem, door te zondigen, willen bedroeven? Wie? Wie kan Hem de eer ontzeggen? En... niets scheidt ons van Hem tot in eeuwigheid.

Het **vijfde kruiswoord** ('Ik heb dorst') heeft een merkwaardige tekst. De gelovige meent dat de Heer na zoveel lijden recht heeft op ontferming van de mensen. Helaas niet, zij geven Hem, de geteisterde, wijn met gal gemengd te drinken. Kan de mens cynischer zijn?

Het **zesde kruiswoord** ('Het is volbracht') is voor de tekstdichter

aanleiding om de mensen op te roepen tot bekering. Hij heeft op het hout alles ten goede doen keren. Daarom mag de mens daar niet aan voorbijgaan en niet blijven volharden in zijn zondigheid.

Men kan de reactie van het koor op het **zevende kruiswoord** ('Vader, in Uw handen beveel ik Mijn geest') welhaast als een samenvatting van het voorgaande zien. Ook hier worden het zaligmakende bloed en de liefde van de Heiland genoemd. Ten slotte zegt de dichter:

'Aan Uw voeten liggen wij, o Jezus, diep geroerd. Neem ons hart als offer aan! In uw handen, o Heer, beveel ik mijn geest, mijn geest, mijn geest, mijn geest.' (hier wordt de muziek steeds zachter)

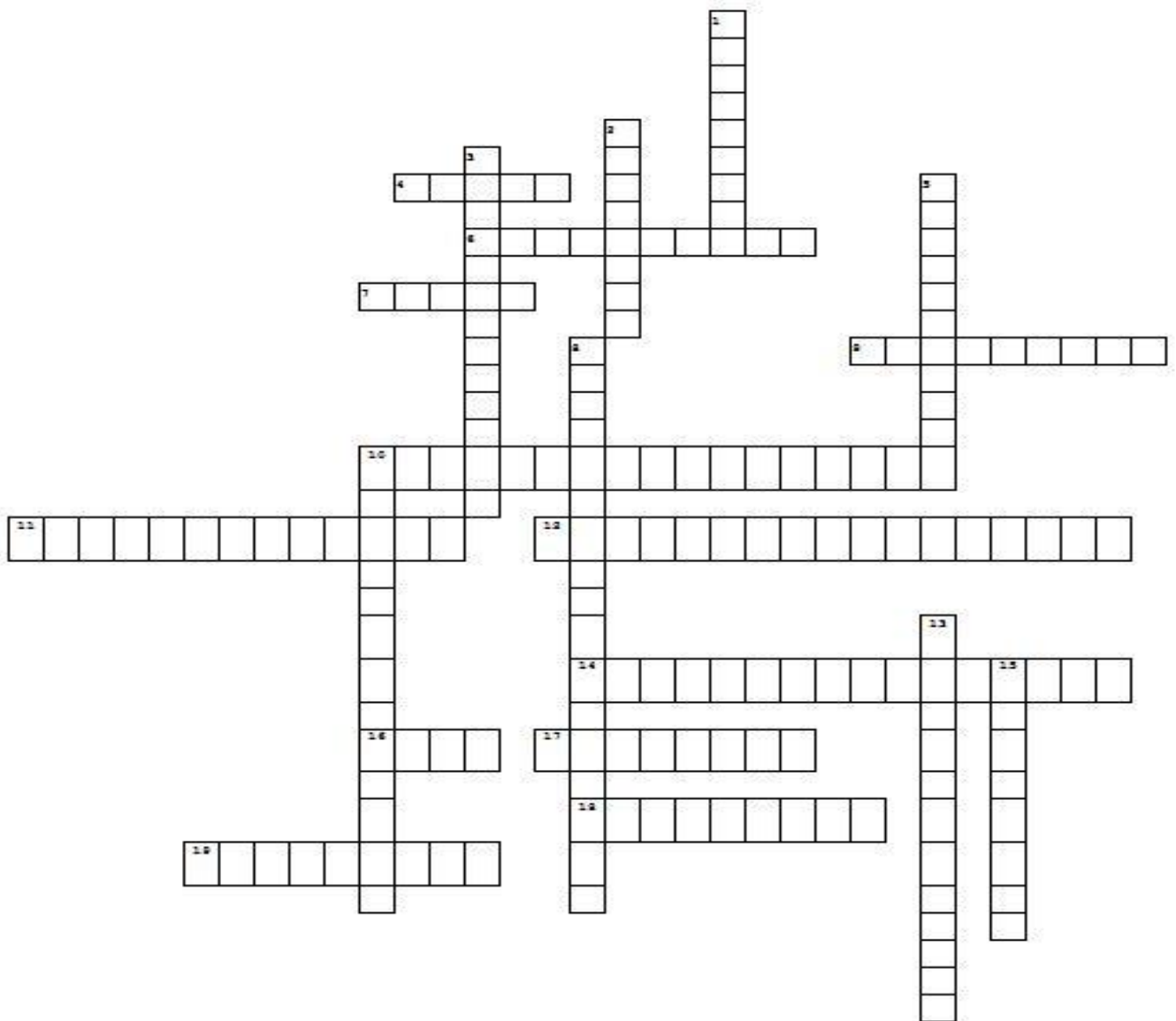
Ten slotte het laatste deel, een *terremoto*, van totaal andere stemming, ingegeven door de heersende smaak van die tijd, in flagrante tegenstelling met het slot van bijvoorbeeld Bachs *'Mättheus Passion'*, dat de rust van het graf ná het kruislijden bezingt. Hier, bij Haydn, ontmoeten we de heftige reactie van de schepping op de dood van Jezus Christus: de aarde die beefde; graven die geopend worden; rotsen die scheurden, met als slot de woorden: *"De aarde, die u (opgewekte heiligen) bedekt(e) is geheel met bloed bevlekt."*

Dit onvermoede einde van een diep ernstige, sterk doorvoelde compositie geeft te denken: hoe diep hebben wij, mensen, ten opzichte van God en Zijn profeten gezondigd en hoe oneindig groot was Gods genade, tot uitdrukking komend in Jezus' lijden voor ons? Haydn's *'Die sieben Worte'* geven voldoende stof om over die genade en over Christus' dood na te denken.

bron: Henk Heijkoop

KRUISWOORDEN

Artikel goed gelezen? Dan is het oplossen van deze puzzel geen probleem!

Horizontaal

4. maand van het jaar
6. orkest
7. stad in Spanje
9. bekend werk van Haydn
10. kerk
11. repetitielokaal
12. stemcoach
14. West-Vlaamse verteller
16. waar we repeteren met orkest
17. schedelplaats
18. beste oratoriumkoor
19. repetitor

Verticaal

1. aardbeving
2. lam gods
3. dirigent
5. componist
8. werk van Haydn
10. concertmeester
13. componist
15. concertzaal

WILLEM VERMANDERE

Op zondagmorgen klonk thuis beneden aan de trap de klarinet van vader om op die manier zijn kinderen te wekken. Het lag zo'n beetje voor de hand dat ook Willem ooit op dat instrument zou blazen. 's Zondags klonk thuis ook stevast operamuziek. Dan werd er geluisterd naar het populaire VRT-programma 'Opera & Belcanto'. Willems vader heeft dus een duidelijke invloed op hem gehad. Onder zijn impuls gaat Willem in de dorpsharmonie Sint-Cecilia meespelen. De dirigent van de harmonie leerde hem notenleer. In de harmonie speelde Willem derde klarinet, tijdens de processie met een kepie op zijn hoofd en een bosje witte pluimen. Elke dinsdagavond werd er gerepeteerd.

In 1953 stapt Willem in een avontuur dat zijn leven grondig zal beïnvloeden. Hij gaat op internaat bij de paters oblaken in Waregem, een kweekvijver voor nieuwe roepingen. Hij volgt de Grieks-Latijnse afdeling maar het valt snel op dat hij creatief is. Hij tekent graag, vooral zijn karikaturen van het lerarenteam deden het erg goed bij zijn klasgenoten. Willem had toen ook al iets met hout. Dit materiaal fascineerde hem. In 1959 kan Willem zijn humaniora afronden. Hij gaat meteen nadien naar het klooster in Korbeek-Lo. Een jaar later verhuist hij naar het klooster in Gijzegem. Hij draagt al die tijd een pij. Willem koos dus de weg van de Heer te volgen en wou God kost wat kost een plaats geven in zijn leven, maar die God zag geen discipel in hem. Willem gebruikt trouwens het woord God niet graag, hij hoort liever Schepper.

Willem Vermandere pakte zijn carrière aan op een no-nonsensmanier, wars van alle trends. Verpakking haalt het tegenwoordig te veel op inhoud volgens hem maar zelf heeft hij daar weinig last van. Om te zingen hoeven er echt geen rookwolken uit de grond te komen. Hij zingt vooral op de maat van zijn eigen hartslag.

"Het is waar dat je met het Engels overal ter wereld terechtkunt en wat ze noemen een 'wereldhit' kunt scoren maar hoe zal ik u de kwinkslagen en grappige woorden van mijn voorouders doorgeven en hoe zal ik mijn eigen gedachten over deze huidige wereld ragfijn aan u meedelen zonder mijn eigen Vlaamsgekleurde Nederlandse moedertaal. Met muziek en woord kan je veel opwindende avonturen beleven. Noem het maar kleinkunst of folk of chanson of cabaret of theater. 't Is mij al gelijk. Ik weet maar één ding: zingen en muziek maken is zeer hevig leven."

Vermandere werd op 9 februari 1940 in Lauwe (deelgemeente Menen) vlak voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog geboren. Een oorlogskind dus. Dat zal Willem zijn leven lang blijven achtervolgen.

Vier jaar lang was hij dus een pater in wording, maar wel eentje die liever boeken van Walschap las dan de Bijbel en graag liedjes schreef. Dat bracht hem op andere ideeën dan de vereiste religieuze. Hij had stilaan de weg naar zichzelf gevonden. De gitaar, de beitel, het potlood dat waren de dingen die hem in de kern van zijn ziel raakten. Hij beslist in 1963 om zijn pij aan de wilgen te hangen. Er gaat nadien een heel nieuwe wereld voor hem open. Achteraf beschouwd vormt die periode voor hem een enorme bron van rijkdom, een fase die hij zelfs niet uit zijn leven wil wissen.

Als soort verlengstuk van zijn plots afgebroken roeping gaat hij godsdienstwetenschappen aan het Grootseminarie in Gent studeren. Van nature is Willem altijd een geboren verteller geweest en na zijn studies voelt hij zich geroepen om kinderen iets bij te leren. Hij wordt vanaf september 1965 godsdienstleraar in Nieuwpoort. Een zeer moeilijke opdracht, de leer van God verkondigen op een staatsschool, geleid door een directeur die het woord paus niet eens wilde horen. In de klas probeert Vermandere de leerlingen voor zich te winnen en vooral hun aandacht door evangelieteksten op muziek te zetten. Het klikt meteen. Met zijn gitaar en die liedjes gaat Willem vervolgens links en rechts optreden tijdens avonden georganiseerd door de plaatselijke Chiro en de KSA. De vraag naar optredens wordt alsmaar groter.

Deze periode leert hij zijn vrouw kennen, een meisje uit De Panne. Ze gaan aanvankelijk in Nieuwpoort wonen. Ondertussen gaat Willem zijn beeldhouwen en schilderen ook etaleren.

In 1968 wint Willem Vermandere de talentenjacht van het Heistse Humorfestival. Met zijn pittige teksten wist hij het publiek en de jury snel aan zijn kant te krijgen. En van dan af gaat het vlug, zonder dat hij er echt op voorbereid was. Willem trekt naar Radio 2 in Kortrijk en wint weer de finale met de liedjes 'Bruiloft in Kanna' en 'Menschen van te lande'. Hij klinkt dan nog zo'n beetje als Wannes Van de Velde. Het is dan ook moeilijk om hem in het juiste vakje te stoppen. Was hij nu een kleinkunstenaar of een volkszanger?

In 1969 mag Willem trots uitpakken met een eerste elpee. Hij zingt over de gewone dingen van het leven, zijn Westhoek en de verschrikkingen van de Grote Oorlog. Soms worden zijn liedjes kritisch over de maatschappij en de kerk. Zijn optredens zijn een afwisseling van luchtige en doodernstige, droevige en levenslustige liedjes en muziek en worden doorspekt met zijn typische spitse 'vertellemen'. Zijn chansons etaleren een soort toogfilosofie. Met het nummer 'Blanche en zijn peird' breekt hij door in de media en bij het grote publiek.

Hij maakte acht langspeelplaten en evenzoveel cd's. Zijn vaste kompanen zijn Freddy Desmedt (fluiten en klarinet) en Pol Depoorter (gitaren en mandoline).

Willem laat de opkomst van de synthesizer en de elektrische gitaren in stilte aan zich voorbijgaan. Hij zweert bij de accordeon, de akoestische gitaar, de saxofoon, de fluit, de mandoline en vooral de klarinet. Je hoort hem live aan het werk te zien om hem te leren waarderen. Hij is zoveel meer dan een zanger die cd's vol zingt.

Willem Vermandere voelt zich, naarmate zijn zangcarrière vordert, almaar meer thuis in het schrijven van liedjes. Hij is daarin zeer productief.

Bij al dat zingen mogen we niet uit het oog verliezen dat Willem zich ook als beeldhouwer heeft geprofileerd: begonnen met hout, maar vanaf 1970 veel bezig met steen.

Wanneer hij de 60 gepasseerd is, merkt hij dat zijn knoken niet meer zo mee willen en het werken met steen hem zwaar valt, schakelt hij deels over op het smeden van ijzer. Daarnaast maakt hij ook graag grafiek en schildert hij met de nodige passie.

Vermandere is en blijft een bijzonder mens: een filosoof, een begenadigd zanger, een verteller, een beeldhouwer, een schilder. Ze leven in perfecte harmonie met elkaar. Al wat hij niet onder woorden gebracht krijgt, kan hij kwijt in zijn beelden en schilderijen en ook andersom.

Als het van Willem afhangt, wil hij nog zo lang mogelijk blijven optreden, om de mensen zuurstof te geven.

De Pen

Hallo,

Af en toe neem ik met trots mijn lidkaart van deCHORALE nog eens ter hand en denk dan bij mezelf, waar is de tijd dat ik ben beginnen zingen bij deCHORALE ... en daarover wil ik graag het één en ander vertellen.

Van kindsbeen af zong ik al graag, men zegt het met een cliché, het zit in je bloed of in je genen.

Vanaf de leeftijd van zes jaar mocht ik aansluiten bij de Chiro, één maal per jaar op kamp gaan met als klap op de vuurpijl zingen rond het kampvuur ... zalig!!!

Ik zong zo graag dat ik elke avond in mijn bed lag te zingen, nog wat helderder ... nog wat hoger ... tot er ineens beneden een deur werd opengedaan en mijn vader riep: "Je hebt nu wel genoeg gezongen zeker, slaap nu maar!" maar als mijn liedje nog niet ten einde was dan kon ik mij niet bedwingen om onder mijn dekens toch nog stiekem even verder te doen.

Als tiener kwam de top 30 en het songfestival in mijn leven, op zaterdag naar mijn radiootje luisteren en een plakboek aanleggen met de teksten, die toen te vinden waren in het één of ander tijdschriftje, en dan kon ik weeral meezingen dat het een lieve lust was.

Het leven ging verder en zo kwam de tijd van het middelbaar onderwijs eraan. We kregen een uurtje 'muzikale opvoeding' maar als ik daar nu op terugkijk, stelde dit niet zoveel voor. We hadden toen, in mijn ogen, een fantastische leerkracht ... of vond ik ze zo geweldig omdat het met muziek en zang te maken had? Dat zou best wel eens kunnen en dat heeft waarschijnlijk mijn oordeel over haar wel gevormd, maar het was een geweldige dame!

Na het middelbaar was het werken geblazen en kwam de sport Softball in mijn leven. Toen de dochters op een leeftijd waren gekomen dat ze deel mochten uitmaken van het team, was voor mij stilaan de tijd gekomen om de fakkel door te geven. Wij, de ouders, nestelden ons dan 'langs de lijn' zoals dat werd gezegd om te supporteren voor onze kids. Er kwamen natuurlijk ook nieuwe speelsters het team vervoegen en één daarvan was Liesbeth Verstreken, een felle dame en ze kon razend snel lopen!

Op zekere zondag moet het onderwerp 'zingen' ter sprake zijn gekomen want mijn meisjes hadden tegen Liesbeth gezegd: "Ons mama zingt ook". "Aaahhh," vroeg Liesbeth achteraf aan mij, "in welk koor?" "Ooohh," antwoordde ik, "in een dameskoortje van de parochie." Ze is toen

een babbeltje komen doen en vertelde mij dat zij in een groot koor zong en stelde voor om eens te komen luisteren op 15 augustus in Sint Paulus. Zo gezegd, zo gedaan. Mijn man en ik naar Sint Paulus. Wat was dat ... er was geen plaats meer om te zitten hé, zoveel volk, een supergroot koor op het oksaal met een volledig orkest, ik wist niet wat ik zag en toen het koor begon te zingen ... dat was fantastisch, ik had nog nooit zoiets gehoord en zei onmiddellijk met groot enthousiasme: "Hier wil ik ook bij zingen!!!"

De avond van mijn eerste repetitie brak aan en met een klein hartje ging ik er ernaar toe maar mijn vrees was ongegrond, de mensen waren supervriendelijk!

Natuurlijk moest er een stemtest afgelegd worden bij onze toenmalige dirigent Frans Dubois, toonladders zingen dat lukte me wel en ik mocht blijven, oef!! Er werd druk gestudeerd aan de 'Johannes Passion' waarvan ik trouwens nog nooit had gehoord.

Ik zong wel graag maar kon geen noten lezen en dit was oooohhh zoooo moeilijk!!!! En wat de dirigent daar stond te zwaaien, daar begreep ik ook al niets van, oeioeioei, dit kwam echt niet goed!

Ik ging met een cassetterecorder en partituur aan de slag, niet dat ik er veel kon van lezen, maar ik probeerde toch de gezongen partijen te volgen. De fuga's wisselden elkaar in een wervelend tempo af en het was voor mij onbegonnen werk om dit mee te kunnen uitvoeren. Ik zong voornamelijk op het gehoor maar dat alleen kon mij niet meer redden! Ik heb toen, jammer genoeg, de uitvoering laten vallen, ik was er helemaal niet klaar voor en het is niets voor mij om op een podium te

staan als ik mijn partituren niet onder de knie te hebben.

Dit gegeven schreeuwde natuurlijk om een oplossing en ik heb mij dan ingeschreven in de muziekacademie voor notenleer en zang en vanaf toen is er een muzikale wereld voor mij opengestaan die nooit meer zal dichtgaan!

Nu vind ik het superleuk om partituren in te studeren en te blijven werken aan zangtechniek, interpretatie, juiste klemtonen leggen, uitspraak enz. met dan de voldoening om tijdens een concert de dirigent te kunnen volgen en dan zalig aan zijn vingers te gaan hangen. Wat fijn om achteraf van het publiek te horen dat ze het mooi vonden. Dat is ook één van de redenen waarom ik zingen zo geweldig vind, de mensen te kunnen onderdompelen in een klankbad en te laten genieten! Dat maakt mij supergelukkig!

Wie had ooit gedacht dat dit mij te beurt zou vallen, stond het in de sterren geschreven? Ik denk van wel, laat de concerten maar komen en ik blijf met plezier partituren instuderen en zingen zolang ik mag en kan deel uitmaken van onze CHORALE!

Monique Van Peborgh S35

Mezelf voorstellen is -zo hoop ik- niet meer nodig, toch voor de alten niet. Voor niet-alt-zangers en nieuwe leden: ik ben Helga van de alten 😊.

Er zijn dus twee Helga's in deCHORALE, de Helga van de sopranen en ik; uit de koorvolksmond komt al eens 'kleine en grote Helga', ik ben die laatste.

Waarover gaat dit artikel ? Wel, nooit had ik gedacht dat mijn verhuis naar het 'huisje van mijn oma', gelegen in het dorp van 's Gravenwezel, me zou brengen tot het schrijven van een artikel voor ons ledenblad, doch zo geschiedde...

We nemen een duik in de tijd en landen in 1941, begin van WOII.

Jules en Maria Durant – De Belder, mijn opa en oma, kopen een zomerhuisje, gelegen in de Veldlei 44 te 's Gravenwezel. Het zou een plek worden waar het toen nog jonge gezin (mijn mama was 8, mijn tante 3) tijdens de lente- en zomervakanties 'de stad' (Antwerpen natuurlijk) zouden ruilen voor de 'goede lucht op den buiten'. Dit feit bracht met zich dat het nageslacht (mijn ouders, 1 van mijn 2 broers en mijn eigen gezin) zich dankbaar vestigden in deze 'Parel der Voorkempen'.

Ik ben opgegroeid in 's Gravenwezel, zij het dat mijn ouders gedurende mijn volledige lagere schooltijd enkel op

woensdag-namiddag en in het weekend de Meir in Antwerpen ruilden voor de natuur van deze prachtige streek. Mijn ouders herhaalden bij wijze van spreken het patroon van oma en opa, met dit verschil dat oma te voet met mama aan de hand en tante in de 'pousette' naar Wezel trok en dat een generatie later de auto werd ingeschakeld.

Op het moment van mijn huwelijk, nu 32 jaar geleden, was het al onze droom om het huisje van oma – ze was op dat moment al zo'n 25 jaar weduwe - te mogen huren. Gezien het was verhuurd aan één van de 'beste vrienden van opa' was dit geen optie. Die vriend zou huurder zijn gedurende 45 lange jaren en iedereen in de buurt was overtuigd dat het 'zijn huis' was.

Die droom werd voor mijn jongste broer werkelijkheid. Op het moment dat hij huwde was de vriend van opa gestorven en werden mijn broer en schoonzus de jonge bewoners van de Veldlei. Zo werd die plek voor even terug een deel van de familie. Tot vandaag geniet ik na van de herinnering aan het doopfeest van mijn metekind dat plaats vond op de plek waar ik nu woon.

Drie jaar geleden - 75 jaar na de aankoop door opa en oma- nam ik het besluit met mijn familie te praten over de 'uitkoop' van de Veldlei. Veel 'emmertjes water dragen' en een hele verbouwing later

was ik klaar voor de verhuis, zo geschiedde in november II.

Het authentieke karakter van het huisje blijft, de 'karkas' vanaf de eerste verdieping is behouden en de oude deuren werden van het containerpark gered. Beneden is het huis sterk in oppervlakte gegroeid en hedendaags uitgebouwd. 'Modern meets tradition' zei een vriendin onlangs ...

Wat heeft dit alles in godsnaam te maken met ons koor ?

Wel, er zijn zo enkele linken !

Beginnen we met deze : exact drie jaar terug, bij het lezen van de handgeschreven notariële akte, valt mijn aandacht op *'Jules en Maria ... kopen van Jan Celis, orkestleider, het huis gelegen ...*

Ik neem ons boek '100 jaar deCHORALE' erbij, check de leeftijd van Frits Celis, de 2^e dirigent ooit, en ja, Jan kon zijn vader zijn. Een eerste telefoon met Frits bevestigt onmiddellijk wat ik vermoedde: *'Ja Helga, ik heb jaren als kind gespeeld in de tuin van dat huis ... '* Later volgen nog telefoons met Frits waaruit ik pittige anekdotes noteer, zoals: *'kijk Helga, hoe klein we ook woonden, iedereen was verplicht om een soldaat onderdak te bieden ...'* en ook *'in die tijd was het niet altijd eenvoudig om 'aan de kost' te komen als je in de cultuursector*

actief was (Jan Celis was geruime tijd directeur van het conservatorium van Antwerpen). *Het gebeurde dat mijn vader zonder werk was en op dergelijke momenten organiseerden mijn ouders in jouw huis 'Frituur Presto'. Het venster vooraan aan de straatzijde werd geopend, een pancarte boven het raam bevestigd en mijn moeder maar frietjes bakken! Soldaten stonden - na ontvangst van hun soldij - in lange rij aan te schuiven aan de Veldlei 44, en ja , het moest snel gaan ...*

Hoe zalig is dit! Voor mij is dit al een huis met geschiedenis en dit krijgen we er als toetje bovenop!

dorp schrijf, wil ik jullie de overige 'linken' onder de vorm van 'WIST-JE DATJES' meegeven. Hier gaan we:

Nu, gezien het doelpubliek van dit artikel 'deCHORALE fans' zijn en gezien ik hier nu toch over mijn familie en mijn

WIST JE :

- Dat mijn oma Maria De Belder, de nicht was van George en Robert De Belder, de twee stichters van het Arboretum van Kalmthout ?
- Dat die twee neven in de jaren 60 lid waren van deCHORALE onder Lodewijk De Vocht en dat bijgevolg mijn oma ook wel tot het publiek van de concerten behoorde ?
- Dat ik dit 'WIST- JE- DATJE' van Cecile Deckers weet, die zich nog herinnert dat de twee neven wekelijks met de trein van Kalmthout naar de repetitie pendelden en net iets vroeger de repetitie mochten verlaten om de trein terug te halen ?
- Dat mijn huisje op geen 200 meter gelegen is van het 'Krekeloord', u allen wel bekend als het ouderlijk huis waar Lodewijk De Vocht met zijn gezin woonde en ...componeerde ...
- Dat ik als jong kind elke week op het einde van de misviering luidkeels het 'O. L. Vrouw Van Vlaanderen' - het lijflied van de pastoor - meezong net als alle andere parochianen ?
- Dat ik met Myriam, één van de kleindochters van Lodewijk De Vocht (Myriam Calliauw - zus van Jan Calliauw - en spijtig genoeg jong gestorven) bevriend was ? Dat één van haar zonen -Jan Cuppens - in de lagere school van 's Gravenwezel in dezelfde klas als één van mijn zonen zat ? Dat er zo aardig wat kinderfeestjes op beider thuislocaties plaats vonden ?
- Dat mijn drie kinderen nog muziekles van Lea hebben genoten in de dorpsschool van 's Gravenwezel en dat ik daarom Lea al plagend aanspreek met 'juf' Lea ?
- Dat ik van jongs af aan geen ander goed doel in ons dorp heb geweten dan het project van Annemie De Vocht, jawel kleindochter van ?
- Dat Annemie sinds haar jonge jaren tot op vandaag tussen de indianen in Guatemala leeft en daar heel veel goeds realiseert zoals 'vuren bouwen' en jongeren het studeren mogelijk maakt ?

- Dat er een jarenlange traditie in ons dorp bestaat ? Dat die traditie inhoudt dat met '3 koningen' en wel op de eerste zaterdag van het nieuwe jaar een bende volwassenen - waar ik deel van uitmaak - op zijn Guatemalteeks gekleed op toer gaat naar een 15tal adressen om dan bij mensen thuis liederen te zingen en zo aan fondsenwerving te doen voor het project van Annemie ?
- Dat dit alles jaarlijks door Christine De Vocht (zus van Annemie) wordt georganiseerd en dat we dan elk jaar opnieuw met die kleurrijke bende in het
- huis van Christine - pal tegenover het Krekeloord - tot in de late uurtjes doorzakken ?
- Dat ik het geweldig vind dit allemaal te kunnen beleven ?
- Dat ik bijgevolg opnieuw een link naar deCHORALE van nu wil leggen en daarbij een nieuwe droom wil verklappen ?
- Dat die droom erin bestaat om ooit nog eens samen met en voor alle 'deChoralisten' 'Frituur Presto' in te richten, wie weet als een koorfeest ?
- Dat we dat dan combineren met een grote zoektocht in de natuur, passeren via 'Frituur Presto' en eindigen met een groot feest in het dorps huis van dit schattige dorp waar onze stichter zijn roots heeft ?
- Dat dit misschien niet realistisch is maar dat ik toch wil eindigen met te stellen dat eenieder van jullie hier welkom is ?

Tot slot deze 2:

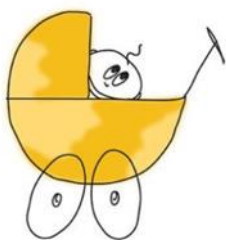
- Dat ik een meer dan gelukkig koorlid ben ?
- Dat dit een pleonasme is 😊 ?

Helga van de Alten

HAPPINESS IS

**...singing
in a choir.**

PHARA is het allerschattigste zusje van Omar. Ze werd geboren op 5 februari 2019 en is het prachtig kleindochtertje van Lut Lemmens (sopraan)

Op 1 februari 2019 werd Katleen Bellemans (sopraan) de trotse mama van JITSE.

Wilfried Cajot
Ann D'Haese
Frie Geertsen
Terry Janssen
Lut Lemmens
Karel Van Cauwenberghe
Helga Van den Bossche
Monique Van Peborgh

HARTELIJK DANK!

Een suggestie, een artikel ... voor het volgend nummer ontvangen we graag ten laatste op 20 april 2019.

Teksten in Word als bijlage van een e-mail
lut.lemmens53@gmail.com – janssenterry@hotmail.com en/of
wilfried.cajot@telenet.be

Verantwoordelijke uitgever
Karel Van Cauwenberghe
Meerminne 7 b1
2640 Mortsel